

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ З ПИТАНЬ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Г.В. Єкель, канд. екон. наук

В.В. Щербатюк, канд. екон. наук

Національний науковий центр «Інститут землеробства НААН України», м. Київ

В основі розробки інституційного забезпечення органічного виробництва лежить формування нормативно-правової бази з питань регулювання економічних та екологічних процесів виробництва органічної продукції.

Основою нормативно-правової бази в органічному виробництві ЄС є Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів та Постанова Комісії (ЄС) № 889/2008 «Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) №834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів». Вони визначають методи виробництва, інспектування та сертифікації органічних господарств, переробних підприємств, імпортерів та трейдерів, а також системи нагляду на європейському рівні. Країни-члени ЄС можуть самі вирішувати, який тип контролюючої системи втілювати. У Європейському Союзі функціонує три основні моделі. Органи інспектування та сертифікації гарантують те, що органічні харчові продукти виробляються у виробничих системах, які пройшли спеціальну перевірку і відповідають стандартам якості. Ця робота може виконуватися державними або приватними контролюючими органами, хоча останні повинні працювати під державним наглядом [1, с. 11].

Перша модель – приватний тип контролюючих органів. Держава акредитує приватні контролюючі органи та забезпечує нагляд за ними. Це найбільш поширена система контролю в органічному сільському господарстві. Цей тип контролю представлено в таких країнах: Австрія, Бельгія, Болгарія, Кіпр, Франція, Німеччина, Греція, Угорщина, Ірландія, Італія, Латвія, Португалія, Румунія, Словенія, Швеція та Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії. У цій системі уповноважений орган влади (відповідне міністерство у складі уряду – як правило міністерство сільського господарства) делегує завдання здійснення контролю одному або кільком контролюючим органам (переважно приватним), які він має авторизувати та здійснювати нагляд над цими контролюючими органами (або напряму, або опосередковано). Якщо Міністерство сільського господарства країни не має штатних спеціалістів для здійснення інспектування та/або нагляду, тоді ці функції можуть делегуватися іншим спеціальним державним структурам, які підпорядковуються цьому міністерству та мають відповідну компетенцію та практичний досвід.

Друга модель контролюючої системи – це державний тип контролюючих органів. Держава як уповноважений орган влади, делегує свої контролюючі функції одному або кільком контролюючим органам (це переважно державні установи).

Згідно з третьою моделлю системи, інспектування та сертифікація здійснюється приватними контролюючими органами. Держава акредитує офіційний наглядовий орган для проведення планових та вибіркових інспекційних перевірок виробників, переробників та трейдерів. Вони можуть також проводити фінансові інспекції, спрямовані на надання субсидій для органічного сільського господарства (інспекції на запит агентства, що виплачує субсидії). Цей підхід працює у таких країнах: Чеська Республіка, Люксембург, Мальта, Польща, Словаччина та Іспанія.

Таким чином, в першій та другій системах приватні контролюючі органи є частиною офіційної контролюючої системи, у відповідності до Постанови Ради (ЄС) №882/2004, вони повинні мати такий самий досвід і кваліфікацію, як і державні контролюючі органи, залучені до офіційного інспектування [4].

Європейський Союз все частіше наголошує на необхідності застосування об'єктивних та кількісних методів при проведенні інспектування органічного господарства, таких як відбір, аналіз та оцінка зразків. Зв'язок контролюючої системи органічного сільського господарства з вимогами офіційних інспекцій є частиною діючого європейського законодавства з питань органічного сільського господарства.

Загалом контролюючі органи мають бути неупередженими під час проведення інспектування та акредитовані у відповідності до загальних вимог ЄС стосовно органів, що працюють у системах сертифікації продукції або послуг (Європейська норма EN 45011/ISO 65) [5]. Контролюючі органи органічного сектору також часом працюють у третіх країнах, які не мають власного органічного законодавства (або у країнах, де є таке законодавство, але воно не гармонізоване з відповідним законо-

давством Європейського Союзу), коли підприємства хочуть експортувати свою продукцію до країн ЄС. Цей метод зараз працює і в Україні для виробників, які планують експортувати свою продукцію до країн-членів ЄС чи до інших країн.

Продукція, сертифікована за встановленими приватними стандартами, маркується приватним логотипом (торговельною маркою), який можна поєднувати з обов'язковим у ЄС органічним логотипом. Виробники та переробні підприємства добровільно долучаються до суворіших схем і проходять інспектування й сертифікацію відповідно до приватних стандартів. З цією ж метою ЄС дозволяє тому ж контролюючому органу проводити інспектування на предмет відповідності стандартам Європейського союзу та вищим за рівнем вимогам приватних стандартів [2].

Міжнародною організацією, яка розробляє нормативи і здійснює контроль за дотриманням правил сертифікації акредитованими національними організаціями є IFOAM (International Federation of Agriculture Movement). Продукція не може бути визнаною як «органічна» якщо вона не сертифікована органом, акредитованим у IFOAM і не має права експортуватись за кордон як така. Норми IFOAM складаються із Базових стандартів IFOAM для системи органічного виробництва та переробки а також Принципів IFOAM для акредитації органів сертифікації органічного виробництва та переробки. Акредитація IFOAM на основі даних стандартів здійснюється некомерційною, незалежною інституцією – Міжнародною організацією акредитації органічного виробництва IOAS [3, с. 22-28].

У сфері сертифікації, акредитації та контролю щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції у різних країнах світу існують відповідні органи.

У країнах, що не є членами Європейського Союзу застосовується стандарт Міжнародних акредитованих органів сертифікації з органічного виробництва і переробки, еквівалентний Постановам Ради (ЄС) № 834/2007 [6], № 889/2008. Фундаментом для розробки національних стандартів органічного виробництва є стандарти Міжнародної Федерації органічних сільськогосподарських рухів (IFOAM), а також всі головні групи Стандартів та Директив. У цих документах зазначені вимоги до органічного виробництва та інші рішення стосовно сільськогосподарської продукції та продуктів харчування [1, с. 15].

Державна політика щодо розвитку органічного сектора націлена на удосконалення нормативно-правового поля та формування інституційного, організаційно-економічного, науково-методичного, дорадчо-консультаційного та освітнього забезпечення, в основі яких мають лежати певні принципи:

- адаптивності законодавства до змін, що відбуваються в суспільстві і державі;
- інтеграційного підходу до вирішення проблем суспільно-політичного життя держави у симбіозі з іншими проблемами;
- ефективності, результативності і соціальної відповідальності.

Перелік посилань:

1. *Розробити методичні принципи формування організаційно-економічного механізму ефективного використання виробничих ресурсів в технологіях вирощування зернових та олійних культур за органічної системи землеробства: Звіт про науково-дослідну роботу / під ред. Єкель Г.В. – Київ, 2017.- С. 73.*

2. *Ганна Ткаленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua>.*

3. *Organic in Europe. Prospects and Developments (2014) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.organic-europe.net/>*

4. *Распоряжение (ЕС) № 882/2004 Европейского парламента и совета от 29 апреля 2004 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fsvps.ru/fsvps-docs/ru/usefulinf/files/es882-2004.pdf>*

5. *EN 45011 (ДСТУ EN 45011) «Загальні вимоги до органів, які керують системами сертифікації продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecolabel.org.ua/organ-sertifikatsii-produktsii/en-45011.html>*

6. *Постанова Ради (ЄС) No 834/2007 від 28 червня 2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://organicstandard.com.ua/files/standards/ua/ec/EU%20Reg_834_2007%20Organic%20Production_UA.pdf*

ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Л.В. Єрофєєнко, канд. юрид. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

На сьогодні економіка України перебуває в складній економічній ситуації і, на жаль, досі зберігається тенденція її погіршення внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації, окупації Криму і військових операцій на сході України.